tusel, õppis aa. 1860—62 Tartu kroonugümnaasiumis, kust tulunduslikel põhjusil läks üle Võrru Sintenis'e erakooli, mille aga samade raskuste pärast pidi pooleli jätma. A. 1865 asus ta uuesti Tartu, tegi ülikooli juures ladina keele koduõpetaja eksami, oli lühikest aega Poolamaal kindral Bodisco majas kodukasvatajaks ja lahkus siit jaan. 1866 haiguse pärast. Elades Tartus eratundidest, õiendas ta a. 1868 eksternina küpsuseksami ja astus s. a. Tartu ülikooli filoloogiat õppima, siirdus aga sügisel 1872 usuteaduskonda, mille lõpetas jaan. 1880 gradueeritud üliõpilasena. Teinud Liivimaa konsistooriumis õpetajaameti kandidaadi eksamid ja pidanud prooviaasta, kandideeris ta mitmele vabale kirikuõpetaja kohale, kuid ei saanud oma politilise seisukoha tõttu kinnitust. T. elatas end esialgu õpilaste ettevalmistamisest gümnaasiumi ja tahtis 1882. a. lõpul erakooli avada, kuid saksameelne õppekonna kuraator A. Stackelberg keeldus luba andmast. Ometi oli 1 a. hiljemini teiskordsel palvel uue kuraatori, venelase M. Kapustin'i (vt.) juures tagajärge: 7. XII 1883 algab eragümnaasiumi ajalugu, mille ülalpidajaks ja juhatajaks jäi T. surmani ja mis praegugi (1929) kannab tema nime. A. 1896 määrati T. Tartu venekeelse Maria-kooli, ja a. 1899 Puškini tütarl. gümnaasiumi usuõpetajaks. Kevadel ja hilissügisel 1911 käis ta välismaal tervist parandamas, kuid ilma suurema tagajärjeta. T. suri 29. II 1912 Tartus.

1870. a-st peale oli T. tegev mitmesugustes rahvuslikkudes ettevõtetes. Ta kuulus nende nelja hulka, kes 1870. a. aluse panid Eesti Üliõpilaste Seltsile, oli a. 1875 selle koondise esimeheks ja toetas hiljemini vilistlasena tolleaegse korporatsiooni »Vironia« asutamispüüdeid (1881). Samuti oli T. Eesti Kirjameeste Seltsi asutajate seas, Aleksandri kooli peakomitees 22. VII 1882 peale, 1879. a. laulupeo komitees j. m. Oma rahvuspolitilistelt vaadetelt toetas ta C. R. Jakobson'i seisukohta ja taktikat J. Hurda vastu (vt. neid) ja oli pärast Jakobson'i surma üks voolu juhtidest, mis püüdis venestuse algusel valitsuse sammude heakskiitmisega rasket seisukorda lahendada. Hurda lahkumisel E. Kirjameeste Seltsist (28. VIII 1881) valiti T. teiseks Seltsi abipresidendiks, 1 a. hiljemini esimeseks presidendi abiks, 1887. a. alul, pärast M. Veske (vt.) asumist Kaasani, presidendiks, mis kohale ta jäi kuni 1890. a., mil ameti maha pani ja auliikmeks valiti. T.-i presiidiumi ajal osteti E. K. S.-ile maja, tema kaastegevusel püüti uusi liikmeid juurde tõmmata; ka püüdis ta »parema kirjanduse abikassat« asutada ja E. K. S.-i kaudu »kasinuse seltsi« ellu kutsuda (1888). Kuid rahutu iseloomu tõttu ja sisemise kandejõu puudusel ei suutnud T. siin tagajärgi saavutada. Ka Aleksandri kooli komitees langes T.-ile osaks tänamatu ülesanne Jakobson-Hurda vastolust tõusnud raskusi aidata kõrvaldada. Ta valiti pärast Hurda tagandamist peakomiteest abikomiteede poolt moodustatud 25-liikmelise komisjoni abipresidendiks (1884) ja tegelikuks juhatajaks. Komisjon pidi aga oma tegevuse kuberneri vahelesegamisel lõpetama. A. 1885 sai T. uuesti loodud keskkomitee liikmeks ja 1887 kirjatoimetajaks valitsuse poolt nimetatud kuratooriumis, kes venekeelse linnakooli käimapanekut pidi teostama. — 1886. a. kinnitati ta M. Veske asutatud ajakirja »Oma Maa« vastutavaks toimetajaks ja väljaandjaks, kuna tegelik töö J. Jõgeveril (vt.) lasus; 1887. a. kirjutas T. lühikest aega alla vastutava toimetajana ka uuele ajakirjale »Linda« ja omandas oksjoni teel »Eesti Postimehe«, mille aga a. 1888 tegelikule toimetajale J. Tülgile (vt.) edasi müüs. — Tagasiastumisega E. Kirjam. S.-i juhtimisest (1890) lõppes T.-i seltskondlik tegevus. Ta pühendus peamiselt oma koolile, mis kasvades nõudis suuremat hoolt ja tulunduslikku kindlustust. 1884. a. alul, kui kool käima sai, töötas temast ainult seksta, kvinta ja kvarta, varsti aga lisati juurde ettevalmistusklass. Kooli juures asus ka pansion. Õppekeeleks oli kuni 1889. a.-ni saksa keel, siis seadis T. kõigis klassides vabatahtlikult vene keele õppekeeleks, silmas pidades rahva soove ja lootes kergemini luba saada kõigi gümnasiaalklasside avamiseks, millele kuraator just keele pärast raskusi tegi. Luba antigi 1890. a. esialgselt, järgm. a. kestvalt. Nüüd tuli aga koolile õigusi nõutada, sest õpilaste arv hakkas 1892. a. sügisel tugevasti alanema (390 pealt 306 peale), milline nähtus jätkus kuni 1896. a.-ni. Ometi jäid korduvalt esitatud palved ja märgukirjad kaua tähelepanemata, kuigi T. püüdis end kujutada sakslaste tagakiusamise ohvrina ja esimese ning ainsana Tartu ülikooli usuteaduskonna lõpetajana, »kes avalikult vene asja eest siinmaal välja astunud«. Alles 1907. a. vene revolutsiooni läbi muutunud oludes õnnestus viimaks õiguste saamine, millega kool omandas kindlama aluse. — Kool asus kaua aega ruumides, mis osalt tervishoidlikele nõuetele sugugi ei vastanud; juhatajal tuli õpilastega kooliraha ja pansionihinna pärast kaubelda, õpetajatega palga suhtes tingida, sest aa. käupa valitses krooniline rahapuudus. Selle juures puudus kindlustus, kui kaua venestaja kooliülemus eraõppeasutisel laseb elutseda. Vaevalt oleks neil tingimustel